

Ιστορικά στοιχεία και μαρτυρίες για την Γενοκτονία των Ποντίων (Δαμιανός Βασιλειάδης, εκπαιδευτικός, συγγραφέας)

/ [Πεμπουσία](http://www.pemptousia.gr)· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=160449>]

Οι Νεότουρκοι από το 1914 έως το 1918 και ο Μουσταφά Κεμάλ από το 1919 έως το 1922 ακολούθησαν κατά γράμμα το συστηματικό, οργανωμένο, σατανικό σχέδιο των Γερμανών συμβούλων κατά του άμαχου πληθυσμού.

Έτσι οι Νεότουρκοι μετά από τους Βαλκανικούς Πολέμους και πριν από την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου θέτουν σε εφαρμογή το σχέδιο της «λύσης» των εθνοτικών προβλημάτων με την εξόντωση των άλλων εθνοτήτων.

Το σχέδιο συζητείται στα μυστικά συνέδρια των Νεότουρκων που διεξάγονται στη Θεσσαλονίκη το 1908, 1909, 1910 και 1911 και προβλέπει την απομάκρυνση του

χριστιανικού πληθυσμού από τα εδάφη της Μικράς Ασίας ακόμα και με τη χρήση βίας, για να δημιουργηθεί εκεί το νέο τουρκικό κράτος.

Στο τελευταίο συνέδριό τους, αυτό του 1911, οι Νεότουρκοι λαμβάνουν την εξής απόφαση, που είναι χαρακτηριστική για τα αποτρόπαια σχέδιά τους:

«Η Τουρκία πρέπει να γίνει μωαμεθανική χώρα, όπου η μωαμεθανική θρησκεία και οι μωαμεθανικές αντιλήψεις θα κυριαρχούν και κάθε άλλη θρησκευτική προπαγάνδα θα καταπνίγεται... Αργά ή γρήγορα θα πρέπει να πραγματοποιηθεί η πλήρης οθωμανοποίηση όλων των υπηκόων της Τουρκίας. Και είναι ολοκάθαρο ότι αυτό δεν μπορεί να γίνει με την πειθώ. Άρα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ένοπλη βία... Το δικαίωμα των άλλων εθνοτήτων να έχουν δικές τους οργανώσεις θα πρέπει να αποκλειστεί. Κάθε μορφή αποκέντρωσης και αυτοδιοίκησης θα θεωρείται προδοσία προς την τουρκική αυτοκρατορία».

Το σχέδιο της συστηματικής εξόντωσης ολοκληρώνεται.

Σε μυστική σύσκεψη των Νεότουρκων υπό την προεδρία του Ταλαάτ Πασά, ο δρ. Σακίρ Μπεχαεντίν αναφέρει τα εξής:

«Τα έθνη που απέμειναν από παλιά στην Αυτοκρατορία μας, μοιάζουν με ξένα και βλαβερά χόρτα που πρέπει να ξεριζωθούν. Να ξεκαθαρίσουμε τη γη μας. Αυτός

άλλωστε είναι και ο σκοπός της επανάστασής μας.”

Στην ίδια σύσκεψη ο δρ. Ναζίμ λέει:

«...Θέλω να ζήσει ο Τούρκος. Και θέλω να ζήσει μόνο σ’ αυτά τα εδάφη και να είναι ανεξάρτητος. Εκτός των Τούρκων όλα τα άλλα στοιχεία να εξοντωθούν, άσχετα σε ποια θρησκεία ή πίστη ανήκουν. Αυτή η χώρα πρέπει να καθαρίσει από τα ξένα στοιχεία. Οι Τούρκοι πρέπει να κάνουν την εκκαθάριση».

Αρχίζει πλέον αποκάλυπτα η ριζική εξόντωση. Οι άνδρες δολοφονούνται στα διαβόητα «Αμελέ Ταμπουρού», στα τάγματα θανάτου, και τα γυναικόπαιδα με την διαδικασία του «λευκού θανάτου».

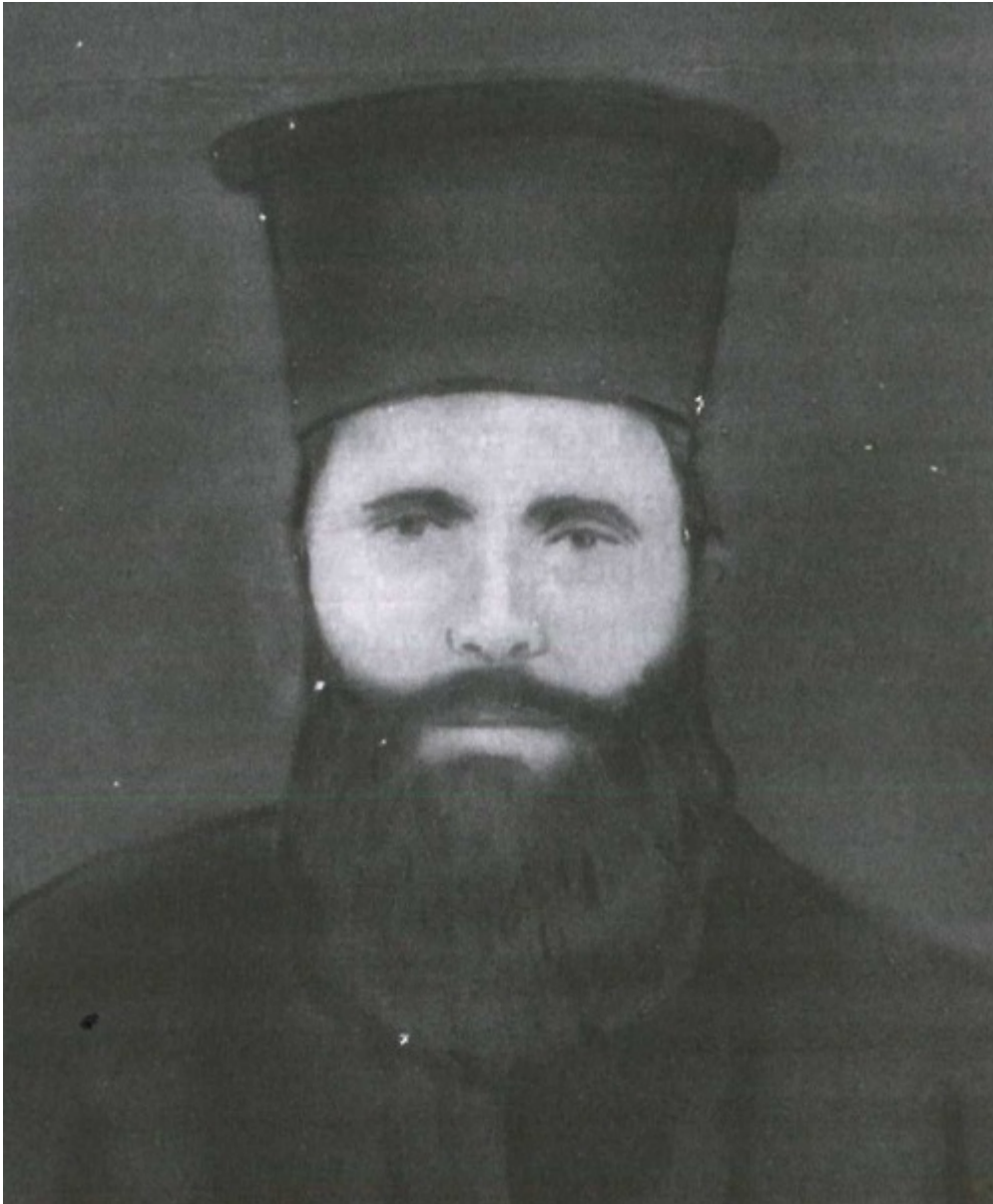
Συνολικά δηλαδή ο αριθμός των Ποντίων που δολοφονήθηκαν έως το Μάρτιο του 1924 ήταν 353.000.

Είναι ωστόσο λάθος να διακηρύττουμε πως τα θύματα τις γενοκτονίας ανέρχονται στις 353.000. Ποια στατιστική υπολόγισε τους θανάτους στις θανατηφόρες διαδρομές της προσφυγιάς, όπου τους Πόντιους θέριζε η πείνα, οι κακουχίες, οι ποικίλες ασθένειες κι οι επιδημίες; Κανείς. Όσοι δεν σφαγιάστηκαν προσπάθησαν να διασωθούν με τη φυγή προς τον Καύκασο, κυρίως οι Πόντιοι του Επαρχείου του Καρς. Όμως οι παράπλευρες συνέπειες της Γενοκτονίας είχαν κι εκεί τραγικά αποτελέσματα.

Θα αναφέρουμε μόνο δύο από τα χιλιάδες χαρακτηριστικά παραδείγματα. Την προσωπική μαρτυρία του Χαράλαμπου Βασιλειάδη, που υπήρξε πέντε φορές πρόσφυγας, ο οποίος το 1918, μετά την παράδοση του Επαρχείου του Καρς από τον Λένιν στον Μουσταφά Κεμάλ, οδήγησε το χωριό του αποτελούμενο από 70 οικογένειες στην περιοχή του Κουμπάν του Βορείου Καυκάσου. Στην μακρά διαδρομή προς το Κουμπάν πέθανε το ολιγότερο ένα τρίτο των συγχωριανών του από τις κακουχίες και τις ασθένειες, διανύοντας γύρω στα 2.000 χιλιόμετρα ανάμεσα από τις ορεινές διαβάσεις του Καυκάσου. Ανάλογη και χειρότερη ήταν η τύχη των υπολοίπων 70 χιλιάδων Ελλήνων του Επαρχείου του Καρς, αλλά και των άλλων Ποντίων που ζούσαν στον Καύκασο.

Πολλοί πέθαναν στα πλοία της προσφυγιάς και στα στρατόπεδα φιλοξενίας από την πείνα, τις επιδημίες της χολέρας, του τύφου, της ελονοσίας κ.λπ. Γράφει ο Χαράλαμπος Βασιλειάδης για την περίπτωση της Θεσσαλονίκης, περιγράφοντας στην βιογραφία του την κατάσταση στο στρατόπεδο των προσφύγων στην Θεσσαλονίκη: «Τότες, επί Βενιζελοκρατίας, μας στείλανε στην Θεσσαλονίκη, όπου φτάσαμε στο Καραπουρνού και μας αποβίβασαν. Ο κόσμος υπέφερε τα πάνδεινα από τον τεράστιο αριθμό των προσφύγων, τις ακαθαρσίες και την μόλυνση. Οι

ασθένειες θέριζαν. Εμάστιζε τον κόσμο ο εξανθηματικός τύφος και η ελονοσία. Και από τις κακουχίες και ταλαιπωρίες σε ξένα μέρη ο κόσμος απέθνησκε κάθε μέρα».

Ο μάρτυρας παπα Σταύρος Θεοδωρίδης εκ Πόντου (1881-1922)

Και μια άλλη προσωπική μαρτυρία για τους Πόντιους που καμιά στατιστική δεν περιέλαβε στον επίσημο αριθμό των θυμάτων, και φυσικά δεν είναι η μοναδική. Γράφει πάλι ο Χαράλαμπος Βασιλειάδης: «Και το 1921, μετά την καταστροφή της Μικράς Ασίας, οπισθοχώρησε και ο στρατός από την Ανατολική Θράκη και έτσι όλος ο Ελληνισμός έφυγε προς την Αλεξανδρούπολη, που μας είχαν τοποθετήσει σε μιαν άκρα της πόλεως προσωρινά. (Πριν φύγουμε ξέχασα να σημειώσω πως, όταν κατοικούσαμε στο Παπάεσκι, αρρώστησε πρώτα η γιαγιά μας και έπειτα ο πατέρας ο Δάμος. Και τους δυο τους θάψαμε στην Ανατολική Θράκη, πριν φύγουμε).

Θα προσθέσουμε και μια άλλη μαρτυρία από το Χρονικό του Καρς του Χρήστου

Σαμουηλίδη, κοντά στις τόσες άλλες μαρτυρίες συμπατριωτών μας που έχουν βιώσει τα γεγονότα. Περιγράφει ανάμεσα στα άλλα μαρτύρια των Ποντίων του επαρχείου του Καρς και το ακόλουθο τραγικό γεγονός της τραγωδίας της προσφυγιάς. Γράφει σ' ένα σημείο μόνο για την τύχη των προσφύγων από την Όλτη του Καρς: «Οι πρόσφυγες της περιοχής Όλτης, κάπου δέκα χιλιάδες κόσμος, όταν έφτασαν τελικά στο Βατούμ της Γεωργίας, σε κακά χάλια, γιατί είχαν ταλαιπωρηθεί φοβερά στη διαδρομή, κατασκήνωσαν στο ύπαιθρο και περίμεναν τρεις ολόκληρους μήνες να έρθει ελληνικό καράβι να τους πάρει. Σ' όλο αυτό το διάστημα υπόφεραν τα πάνδεινα, ζώντας παρατημένοι σε άθλια κατάσταση, γυμνοί, νηστικοί και άστεγοι, με τις αρρώστιες και τις επιδημίες να θερίζουν τους γέρους και τα παιδιά.

Ως τον Οκτώβρη, που φάνηκε το πρώτο καράβι στο λιμάνι του Βατούμ, οι πρόσφυγες της Όλτης είχαν αποδεκατιστεί και απομείνει σχεδόν οι μισοί». Για τους υπόλοιπους από τις 70 χιλιάδες του Καρς δεν υπάρχουν γραπτές πηγές θανάτων. Αυτά τα νούμερα δεν τα κατέγραψε καμία στατιστική. Για μας της δεύτερης γενιάς, τα τραγικά βιώματα των γονιών μας, είναι νωπές μαρτυρίες, χαραγμένες άσβεστες στην μνήμη μας. Δεν χρειάζεται ιστορικούς για να μας τις θυμίσουν. Είναι ζωντανές μνήμες, είναι άμεσα βιώματα, που δεν μπορεί να τα αμφισβητήσει κανείς.

Υπάρχει παρ' όλα αυτά πλήθος μαρτυριών ξένων πρεσβειών και προξενείων που αδιάψευστα επιβεβαιώνουν με ντοκουμέντα τη θηριωδία των Τούρκων. Η διεθνής βιβλιογραφία και τα κρατικά αρχεία πολλών χωρών βρίθουν μαρτυριών για το ειδικό έγκλημα, που διαπράχθηκε εναντίον του Ελληνικού λαού.

Απ' αυτές τις μαρτυρίες μόνο μία θα αναφέρουμε ενδεικτικά. Στις 20 Μαρτίου 1922, ο Άγγλος διπλωμάτης Ρέντελ συνέταξε ένα μνημόνιο για τις τουρκικές ωμότητες σε βάρος των χριστιανών. Στο προοίμιο αυτού του μνημονίου διαβάζουμε: «Η επίτευξη της ανακωχής με την Τουρκία, στις 30 Οκτωβρίου 1918, φάνηκε να επέφερε μια προσωρινή παύση των διωγμών των μειονοτήτων εκ μέρους των Τούρκων, που διαπράχθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του πολέμου. Στην επιδίωξη αυτών των διωγμών, είναι γενικώς αποδεκτό ... ότι πάνω από 500.000 Έλληνες εξορίστηκαν, εκ των οποίων συγκριτικώς ελάχιστοι επέζησαν...». Ποίων άλλων έχουμε ανάγκη μαρτυρίας εκτός από την μαρτυρία των «άσπονδων φίλων μας Άγγλων»; Όταν ο Άγγλος πρέσβης τους αναβιβάζει στις περίπου 500 χιλιάδες, πώς είναι δυνατόν να αμφισβητείται από Έλληνες μάλιστα αυτό το αδιάψευστο γεγονός;

Δεν είναι όμως μόνο ο Άγγλος πρέσβης που αναφέρεται στο αποτρόπαιο έγκλημα

της Γενοκτονίας. Βασισμένος σε μια σειρά επισήμων αναφορών ο ίδιος ο Βρετανός πρωθυπουργός Λόιντ Τζορτζ προβαίνει σε δημόσιες δηλώσεις στη Βουλή των Κοινοτήτων (House of Commons. The Parliamentary Debates), Fifth Series, τόμ. 157): «...(στον Πόντο) δεκάδες χιλιάδες (Έλληνες) άνδρες, γυναίκες και παιδιά απελαύνονταν και πέθαιναν. Ήταν καθαρή ηθελημένη εξολόθρευση. “Εξολόθρευση” δεν είναι δικιά μου λέξη. Είναι η λέξη που χρησιμοποιεί η Αμερικανική Αποστολή». Αυτά είναι τα λόγια του. Το ίδιο αποκαλυπτικός είναι και ο σερ Γουίνστον Τσόρτσιλ στο βιβλίο του The World Crisis, τόμ. V, Γράφει σχετικά: «... οι φοβεροί εκτοπισμοί των Ελλήνων από την Τραπεζούντα και τη Σαμψούντα, που είχαν γίνει το φθινόπωρο του 1921, έφταναν τώρα για πρώτη φορά στην Ευρώπη». Το φρικιαστικό έγκλημα συμπληρώνει ο Αμερικανός ταγματάρχης Γιόουελ, ο οποίος δίνει μια εικόνα του μικρασιατικού Πόντου το 1921: «Πτώματα, πτώματα σε όλο το μήκος της πορείας των εκτοπιζομένων... Φρίκη και πτώματα». Τέλος ο Αμερικανός δημοσιογράφος Γκίμπονς προσθέτει: «Η πεδιάδα της Μαλάτειας ήταν στρωμένη με πτώματα Ελλήνων».

Δεν θα μπορούμε σε άλλες μαρτυρίες που είναι έργο των ιστορικών.

Δυστυχώς, επαναλαμβάνουμε, υπάρχουν Έλληνες συμπολίτες μας που αμφισβητούν την ποντιακή γενοκτονία, υπηρετώντας, συνειδητά ή ασυνείδητα, συμφέροντα ξένων δυνάμεων. Είναι γνωστοί και μη εξαιρετέοι.

Ήταν, όπως είπαμε, μια αρχή, όχι όμως το τέλος.

Γιατί όμως αυτή η επιμονή στη συλλογική μνήμη των Ποντίων και στη διεκδίκηση διατήρησης αυτής της μνήμης μέσα από την απαίτηση για αναγνώριση της Γενοκτονίας; Μάλιστα μετά και την παρέλευση ενός ολόκληρου αιώνα, που οι πληγές της τραγωδίας φαίνεται να αποτελούν μακρινή ανάμνηση;

Υπάρχει ένας πολύ σημαντικός λόγος που μας υποχρεώνει ως Ποντίους να διατηρήσουμε άσβεστη τη μνήμη του κορυφαίου αυτού γεγονότος της γενοκτονίας των προγόνων μας. Είναι η δικαίωση αυτής της θυσίας και η απαίτηση να μην επαναληφθούν, καθώς επαναλήφθηκαν τέτοια ή παρόμοια τραγικά γεγονότα, όπως ο διωγμός των Ελλήνων από την Κωνσταντινούπολη, την Ίμβρο, την Τένεδο και η εθνοκάθαρση 200.000 Ελληνοκυπρίων από τις προγονικές τους εστίες το 1974.

Εμείς οι Πόντιοι, αλλά και οι υπόλοιποι Έλληνες δεν διακατεχόμαστε από αισθήματα εκδίκησης και μίσους. Δεν έχουμε να χωρίσουμε τίποτε με τους λαούς, που αποτελούν με τον ένα ή άλλο τρόπο πάντοτε τα θύματα.

Θέλουμε και επιδιώκουμε συμφιλίωση. Θέλουμε και επιδιώκουμε την ειρηνική επίλυση των προβλημάτων. Όμως με έναν απαράβατο κανόνα. Την αναγνώριση

των εγκλημάτων από τους θύτες και την δικαίωση των θυμάτων, ώστε να αποτραπεί η επανάληψή τους.

Φωτογραφία: Περιοδικό “Πειραϊκή Εκκλησία”

Η γενοκτονία ήταν ομολογουμένως ένα καλά προμελετημένο και οργανωμένο έγκλημα, που η κυβέρνηση των Νεότουρκων και ο Κεμάλ Πασάς έφερε σε πέρας με συστηματικότητα. Δεν είχε σχέση με τις στρατιωτικές διαμάχες και τις λεγόμενες παράπλευρες απώλειες, αλλά με την εξόντωση του άμαχου πληθυσμού. Οι μέθοδοι που χρησιμοποίησε ήταν ο ξεριζωμός του, η εξάντληση στις κακουχίες, οι φυλακίσεις, εκτελέσεις, τα βασανιστήρια, η πείνα και η δίψα και τα στρατόπεδα θανάτου στην έρημο, τα περίφημα «αμελέ ταμπουρού» (τάγματα εργασίας). Ποτέ

δεν πρέπει να ξεχνούμε. Οι μνήμες πρέπει να μένουν ζωντανές. Είναι καθήκον απέναντι στους αδικοχαμένους νεκρούς. Οφείλει η ελληνική πολιτεία να την διατηρεί άσβεστη, για να διδάσκει στις νέες γενιές ότι τέτοια εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας δεν πρέπει να επαναληφθούν στο μέλλον.

Οι τουρκικές κυβερνήσεις αρνούνται πως υπήρξε γενοκτονία και τοποθετούν επισήμως το θάνατο των Ελλήνων στα πλαίσια των ευρύτερων απωλειών του πολέμου, του λιμού ή άλλων κοινωνικών αναταράξεων. Όμως η πραγματικότητα τις διαψεύδει.

Για την ιστορία πρέπει να αναφέρουμε ότι πριν από τον όρο “Γενοκτονία” υπήρχε ο όρος “Εγκλήματα κατά της Ανθρωπότητας”.

Τον Δεκέμβριο 2007 η Διεθνής Ένωση Μελετητών Γενοκτονιών (International Association of Genocide Scholars ή IAGS) αναγνώρισε επίσημα τη γενοκτονία των Ελλήνων, μαζί με την γενοκτονία των Ασσυρίων, και εξέδωσε το εξής ψήφισμα[6]: «ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι η άρνηση μιας γενοκτονίας αναγνωρίζεται παγκοίμως ως το έσχατο στάδιο γενοκτονίας, που εξασφαλίζει την ατιμωρησία για τους δράστες της γενοκτονίας, και ευαπόδεικτα προετοιμάζει το έδαφος για τις μελλοντικές γενοκτονίες, ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ότι η Οθωμανική γενοκτονία εναντίον των μειονοτικών πληθυσμών κατά τη διάρκεια και μετά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, παρουσιάζεται συνήθως ως γενοκτονία εναντίον μόνο των Αρμενίων, με λίγη αναγνώριση των ποιοτικά παρόμοιων γενοκτονιών, εναντίον άλλων χριστιανικών μειονοτήτων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΤΑΙ ότι είναι πεποίθηση της Διεθνούς Ένωσης των Μελετητών Γενοκτονιών, ότι η Οθωμανική εκστρατεία εναντίον των χριστιανικών μειονοτήτων της αυτοκρατορίας, μεταξύ των ετών 1914 και 1923, συνιστούν γενοκτονία εναντίον των Αρμενίων, Ασσυρίων, Ποντίων και των Ελλήνων της Ανατολίας.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΤΑΙ η Ένωση να ζητήσει από την κυβέρνηση της Τουρκίας να αναγνωρίσει τις γενοκτονίες εναντίον αυτών των πληθυσμών, να ζητήσει επίσημα συγγνώμη, και να λάβει τα κατάλληλα και σημαντικά μέτρα προς την αποκατάσταση (μη επανάληψη).»

Θα είμαστε ανάξιοι των νεκρών μας, αν δεν παραμένουμε σταθεροί στην αξίωση για τη δικαίωση της γενοκτονίας των προγόνων μας, που αποτελεί ένα από τα κορυφαία και अपαράγραπτα καθήκοντα του Ποντιακού Ελληνισμού.

Πηγή: INTERNATIONAL HELLENIC ASSOCIATION